

de Cantharel
VELUWSE HOTELHOEVE

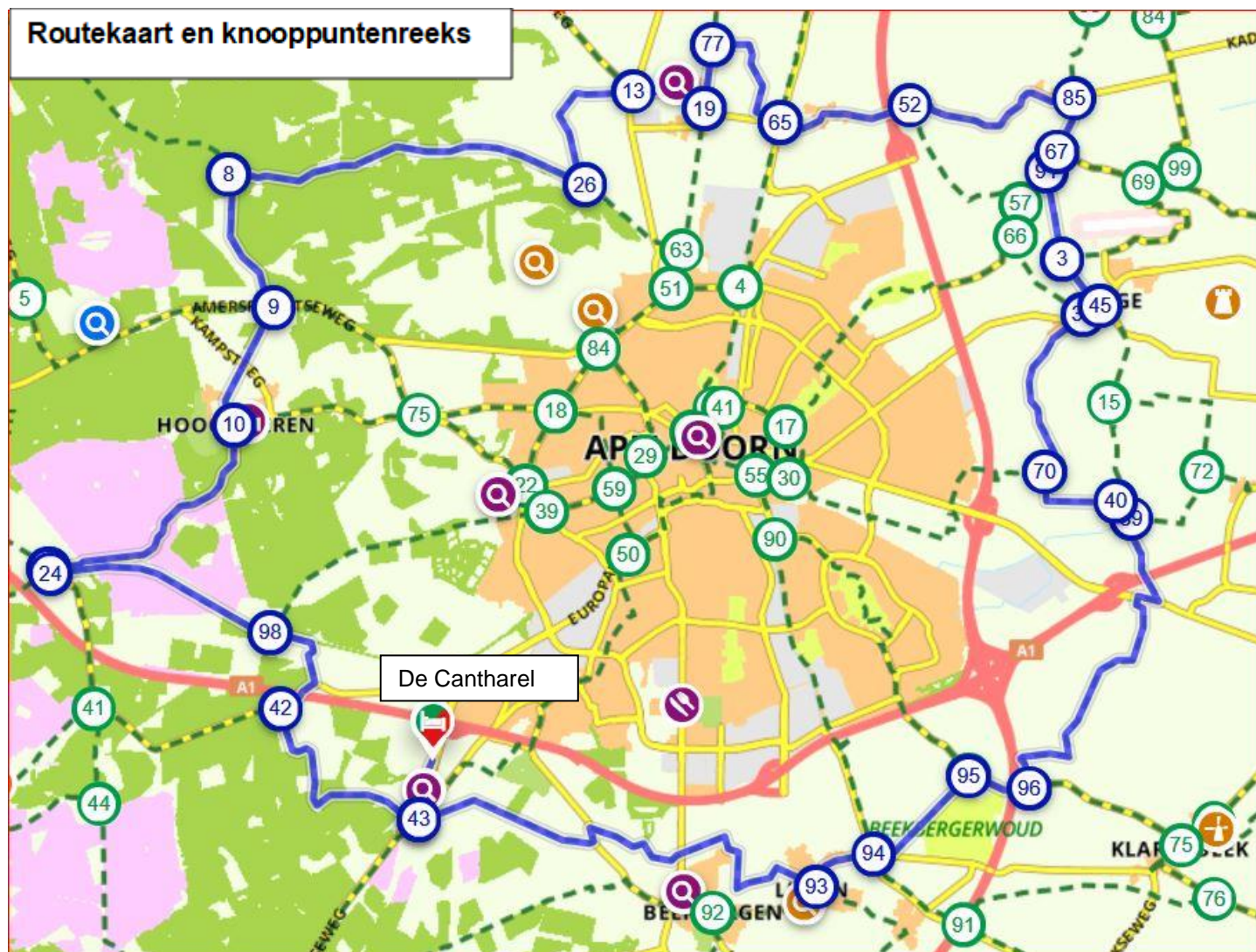

ivn natuur
educatie
Apeldoorn

Rondom Apeldoorn

57 km

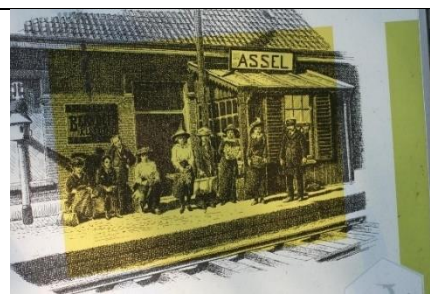
Fietsroute vanaf Van der Valk Hotel Apeldoorn - De Cantharel, Van Golsteinlaan 20 in Ugchelen

C – 43 – 93 – 94 – 95 – 96 – 89 – 40 – 70 – 34 – 45 – 3 – 91 – 67 – 85 – 52 – 65 –
77 – 19 – 13 – 26 – 8 – 9 – 10 – 38 – 24 – 98 – 42 – 43 – C

	Vanaf De Cantharel (fietsenstalling of Buitenhuisje) richting knooppunt 43 (Otterlosewegzijde).	
43	Otterloseweg oversteken en bij knp 43-Hoenderlosewegzijde richting knp 93.	
	<p>Na een heideperceeltje zijn links van het fietspad tussen de bomen door een paar heuvels te zien. Dit zijn grafheuvels uit de Bronstijd (ca. 2500 – 800 v.C.). In deze omgeving zijn meerdere sporen van vroege bewoning aangetroffen.</p> <p>Engeland</p> <p>Dit oude buurtschap ontleent haar naam niet aan enken zoals soms wel wordt beweerd. Voor de tijd van de enken was de naam al bekend. Het komt vanuit het oud Nederlands en betekent zoveel als waterrijk gebied. En nat is het hier. De verschillende bronnen die ook hier als kwel uit de bodem opwellen, vormen de oorsprong van de Beekbergse Beek. De ‘verpaarding’ van ons Nederlandse landschap is ook langs deze route zichtbaar. Op allerlei manieren komen er extra lijnen in het landschap door houten hekken of kunststof banden, die de weiden van de paarden omzomen. Misschien ziet u onderweg wel meer paarden dan koeien in de wei.</p>	
	<p>Uitstapje Ruitersmolen</p> <p>Route: Op de Tullekensmolenweg aangekomen even rechtdoor en bij het bord Ruitersmolen linksaf.</p> <p>Op de huidige plek van de Ruitersmolen stichtte in 1606 Marten Orges een papiermolen. Na de familie Orges-Schut zijn er vele papiermakers gevolgd op deze molen. In het jaar 1742 zijn er twee molens aan de beide zijden van de beek. In 1843 zet Derk Albert Boks zijn papiermolen om tot korenmolen met twee raderen. De molen tegenover de molen van Boks werkte ook met twee raderen en behoorde toe aan Mevrouw Hackfort te Loenen. Tussen de twee molens was dus in 1856 een lange watergoot met vier rondwentelende raderen. Dat moet een geweldig gezicht zijn geweest. De familie Boks was 120 jaar eigenaar van de Ruitersmolen. Tot na de Tweede Wereldoorlog is er op de molen gemalen, ongeveer tot 1950. Er trad stilstand in en daarmee het verval. De molen is na restauratie in 1985 heropend. Loop vooral ook even achterlangs naar de heemtuin en zie hoe de heringerichte heldere Oude Beek stroomt.</p>	
93		
94	<p>Beekbergerwoud</p> <p>Met de kap van het Beekbergerwoud in 1871 ging het laatste oerbos van Europa voor de bijl. Het waren de geërfden van de Lierdermark die besloten dit ‘onland’ te verkopen. In het ongeveer achtduizend jaar oude woud stond vaak wel tachtig centimeter water. Alleen in zeer droge zomers en vorstrijke winters was het toegankelijk. Wanneer er ijs lag kon er worden gekapt. Een plotseling invallende dooi betekende een forse tegenvaller, immers een deel van de zo moeizaam gekapte bomen bleef achter in Het Woud, zakte door het ijs en verdween geheel of gedeeltelijk in het moeras. Mede hierdoor kreeg het woud een zeer wild aanzien. Het hart van het Woud was een elsbos met ongekend dikke en hoge zwarte elzen van wel twintig tot vijftwintig meter hoog, begroeid met klimop en gemengd met essen. De plantendiversiteit was enorm. Zo stond er eenbes, knikkend nagelkruid, parnassia, paarbladig en wisselbladig goudveil, witte en zwarte rapunzel en orchideeën. Natuurlijk ook veel soorten paddenstoelen en mossen. Roerdomp, ijsvogel, wiewaal en raaf voelden zich er thuis. Aan de zuidzijde van het gebied stroomde de oude beek. Toen de laatste boom geveld was en het gebied ontgonnen had het laatste oerbos van ons land plaats gemaakt voor ‘een landschap even vlak als de schoonste zeeleipolder’, aldus de trotse aannemer. Maar tijden en visies veranderen: het gekapte oerbos komt weer terug.</p>	
95		
96		
89		
40		
70	<p>Landgoed Het Woudhuis</p> <p>Wanneer je door het landgoed Het Woudhuis fietst kom je door een kamerlandschap: lange lanen met door houtwallen omzoomde open veldjes. De waarde van dit landgoed is zowel natuurwetenschappelijk, landschappelijk als cultuurhistorisch. Door de aanwezigheid van broekbossen, houtwallen, spaartelgenbosjes en kleine heideterreintjes is het landgoed wat planten en dieren betreft rijk en interessant. De oudst bekende kaart van een deel van het gebied dateert uit 1634. Op deze kaart staan reeds een aantal nu nog bestaande houtwallen en hakhoutbosjes aangegeven. De oorspronkelijke huisnaam Woudhuis ging over op personen, op een boerderij en op een buurtschap.</p>	

	<p>Het Woudhuis is van oorsprong een nat gebied. Het ligt op de overgang van het Veluwe-massief naar de lage natte IJsselvallei. Er kwam hier altijd veel kwelwater omhoog vanuit dekzandruggetjes in de omgeving en vanaf de hogere Veluwe-delen. De laatste decennia is dit gebied echter sterk verdroogd.</p> <p>Momenteel loopt er een project om die verdroging tegen te gaan en de natte natuurwaarden in het Woudhuis weer te herstellen. Het Landgoed Woudhuis is een van de drie nieuwe grote groengebieden aan de oostzijde van Apeldoorn die in het kader van de Groene Mal verder ontwikkeld worden.</p>
34	
45	
3	<p>Groote Wetering</p> <p>De Groote Wetering is samen met andere weteringen als de Nieuwe Wetering en de Grote Leigraaf die uitkomt in het Beekbergerwoud, benoemd als onderdeel van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Hun functie was vooral die van afwatering, maar in de toekomst gaat het meer om het opvangen en bewaren van het water. De stuwen uit de wetering zullen verdwijnen en de weteringen zullen meer gaan meanderen, zodat er een moerassig gebied zal ontstaan met poelen en houtwallen, waarin bijzondere planten als de bittere veldkers en dieren als de kamsalamander kunnen gedijen. In deze zones worden tevens fietspaden aangelegd.</p> <p>Het beheer van de weteringen is in handen van het Waterschap Veluwe, die verantwoordelijk is voor waterkering, waterkwantiteit en waterkwaliteit.</p>
	
91	
67	
85	
52	<p>Buurtschap Beemte-Broekland</p> <p>De agrarische buurtschap Beemte Broekland heeft een kleine, druk bebouwde brink. Niet een oorspronkelijk historisch dorps hart, maar een plek die min of meer is ontstaan in de laatste jaren van de twintigste eeuw, toen het mogelijk werd een aantal huizen tegenover het dorps huis te bouwen en in het midden een dorpspomp te plaatsen.</p> <p>Daar valt meteen een verzameling kunstige metselwerken op. Jonge metselaars, de knapste van opleidingen uit het hele land, hebben hier in 1999 hun beste kunnen laten zien. De Beemte heeft hiermee een bijzonder dorps hart gekregen, waar kinderen naar hartenlust kunnen klimmen en klauteren.</p> <p>Veel wegen vertonen een slingerend verloop in dit landschap. Dat zijn veelal de oude paden die via dekzandruggen van boerderij naar boerderij liepen, zodat men in dit vochtige gebied de voeten droog hield. De oorspronkelijke paden zijn gehandhaafd maar wel verhard.</p>
65	<p>Grift en Apeldoorns kanaal</p> <p>Je steekt hier het Apeldoorns kanaal over, gerealiseerd in de jaren 1825-29 op initiatief van koning Willem I. In de beginjaren heette het nog Griftkanaal, uiteraard vernoemd naar de toegeheten Griftbeek die hier parallel loopt. Op het hoogste punt van de enk, komt u oog in oog met de molen van Vorderman, de Oranjemolen of 't Haasje, een pas gerestaureerde en, als de vlag uithangt, toegankelijke windmolen in dit gebied.</p>
77	<p>Fietsen over de spoorlijn</p> <p>Het kaarsrechte fietspad is een comfortabele en recreatief waardevolle noord-zuid verbinding, Apeldoorn-Vaassen en verder. Dat kaarsrechte verraadt zijn oorsprong. Een eeuw lang reden hier stoom- en later diesellocomotieven die groei en bloei in het industriële leven van Wenum brachten. Eind negentiende eeuw werd de Locaal Spoorweg aangelegd tussen Dieren en Hattemerbroek, voor mensen en goederen. Er liep een vertakking naar Paleis het Loo, waar zelfs twee stationnetjes waren: een voor mensen en een voor goederen wel te verstaan. De klad kwam in het spoor en in 1972 werd de lijn zelfs ontmanteld. De natuur en de buurtbewoners namen bezit van het tracé totdat de beleidsmakers kansen zagen voor een ecologisch lint - een veilige verbindingsweg voor planten en dieren - in het landschap dat tevens dienst kon doen als fietspad. Een fietsvriendelijk traject waar geen heuveltje in te ontdekken is.</p>
19	<p>Wenumse watermolen</p> <p>De Wenumse watermolen - een rijksmonument - wordt al vermeld in het jaar 1313. Oorspronkelijk was de molen een korenmolen, in 1768 verbouwd tot kopermolen om vervolgens als runmolen - malen van schors voor de leerlooierij - dienst te doen. In 1917 is de molen weer omgebouwd tot korenmolen. In de achttiende eeuw is de buffervijver - de weijerd - voor de molen aangelegd. Op deze wijze verzekert de molenaar zich continu van water. Naast de watermolen ziet u een monumentale boerderij met daarachter een oude rosmolen, die aangedreven werd door echte paardenkracht. De Wenumse watermolen is de enige overgebleven molen op de Wenumse beek. Een kilometer verderop, op het hoogste punt van de enk, komt u oog in oog met 't Haasje, een van de namen van de enige, pas gerestaureerde windmolen in dit gebied.</p>
13	
26	

8	<p>Kroondomein Het Loo en de Oranjes</p> <p>De ontwikkeling van het Kroondomein Het Loo is begonnen met de aankoop van jachthuis het (Oude) Loo in 1684 door Koning-Stadhouder Willem III met inbegrip van woeste gronden, waterwerken, molens en sprengen. Het gebied is al meer dan driehonderd jaar verbonden met het Huis van Oranje. Prins Hendrik, echtgenoot van Koningin Wilhelmina heeft zelf leiding gegeven aan de ontginningswerkzaamheden. Door te helpen bij het inplanten van duizenden dennen kregen veel arme Veluwe gezinnen brood op de plank. Houtproductie was in die tijd de hoofdfunctie. Omdat Koningin Wilhelmina er veel waarde aan hechtte dat Het Loo een aaneengesloten landgoed bleef, schonk zij in 1959 haar privébezit aan de staat. De rentmeester van Het Loo – inmiddels een uitgestrekt bos- en natuurgebied van 10.000 hectare - wordt nu door Koningin Beatrix benoemd. Het bosbeleid van Kroondomein Het Loo is vanaf de laatste decennia van de twintigste eeuw natuurvolgend. Dit betekent dat eerst de natuurwaarden worden vastgesteld en daarna de omvang van de houtoogst. Productie- en natuurbossen bestaan nu naast elkaar en lopen in elkaar over. Bij de houtkap wordt zoveel mogelijk de natuurlijke dynamiek nagebootst. Ook is het bosbeheer gericht op de vervanging van - in Nederland onnatuurlijke - naaldbossen door oorspronkelijke inheemse loofbossen.</p>
9	
10	<p>Beschermde dorpsgezicht Hoog Soeren</p> <p>In Hoog Soeren wonen nu samen met de buurtschappen Assel en Hoog Buurlo 245 mensen. Nog steeds ademt deze plek de sfeer van het oude heidegehucht. Behalve op zondag: dan kan het er erg druk zijn. Tot in de twintigste eeuw leidden de mensen een karig bestaan op deze hooggelegen plek op de stuwwal. Dankzij de vennen was er water in de buurt. Verder was de heideplant het voornaamste middel van bestaan. Hoe ruig en schilderachtig moet zo'n nederzetting wel zijn geweest met haar kronkelende moeilijk begaanbare karrensporen en haar ver over de huisjes heen hangende strooien daken. Maar ook hoe arm en droog. Water was er bijna niet. Begin twintigste eeuw werd Hoog Soeren al ontdekt door het toerisme en veranderde in een woonplek voor welgestelden.</p>
	<p>Asselse heide</p> <p>Op de Asselse heide om Hoog Soeren liggen heidevennen. Op deze hooggelegen plek zit het grondwater diep in de ondergrond. Toch blijft er water staan. Het water van de ven bestaat uit regenwater. Dat water zakt niet weg omdat ijzeroer een ondoordringende laag gevormd heeft. Vroeger en ook nu nog wordt er geschaapt op deze vennen of flessen. Vroeger waste men de schapen in de vennen voordat ze geschoren werden. De Asselse heide is vooral een grasvlakte geworden. De heideplanten worden hier overgroeid door pollen gras van pijpenstrootje. De oorzaak is een teveel aan ammoniak uit de lucht, afkomstig van de intensieve veehouderij. In 2008 heeft het Kroondomein besloten om de vergrassing hier aan te pakken en de heide te herstellen. Als nectarplant is heide belangrijk voor verschillende insecten. Voor bijen is de bloeiende heide de laatste voedselplant voor de winter.</p>
38	
24	<p>Halte Assel</p> <p>Op zondag is Halte Assel aan de spoorlijn een drukbezochte eet- en drinkgelegenheid. Deze spoorlijn is ook een zichtbaar spoor uit de ijstijd. Want de lijn volgt het smeltwaterdal dat toen ontstaan is. In de 19^e eeuw heeft hier een echt stationnetje gelegen midden in de uitgestrekte stille hei. Koning Willem III, de echtgenoot van Koningin Emma, maakte gebruik van de halte op weg naar zijn zomer- en jachtverblijf het Aardhuis. Boemeltreinen stopten op verzoek om natuurliefhebbers met hun fiets uit te laten stappen.</p>
	
98	
42	
43	<p>(Aan Otterlosewegzijde) Linksaf en over parallelweg terug naar De Cantharel.</p>

Deze route wordt regelmatig gecontroleerd. Kom je veranderingen in of onjuistheden op de route tegen, laat het ons weten via routes@ivn-apeldoorn.nl

(IVN routenr: F-UGC-06, versie: 2023-03)

Disclaimer: IVN aanvaardt op generlei wijze aansprakelijkheid voor schade op welke wijze dan ook ondervonden door gebruik te maken van deze route.